

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ارائه : نیکو دیالمه

زمان : ۱۴۰۱/۹/۲

مکان : دانشگاه امام صادق علیه السلام

گزارشی از یک کتاب (الهیات ساینر)

نویسنده کتاب: حجت الاسلام دکتر علی رضا قائمی نیا
عضو هیات علمی (دانشیار) پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
دکترای فلسفه و کلام از دانشگاه تربیت مدرس در سال ۱۳۸۶

- حوزه تخصص: فلسفه معرفت دینی
حیطه دوم تخصصی: سایبر با رویکرد اسلامی
از مهمترین کتابهای ایشان:
- درآمدی بر منشأ دین
 - بیولوژی نصّ (نشانه شناسی و تفسیر قرآن)
 - تجربه دین و گوهر دینی
 - معنا شناسی شناختی قرآن
 - الهیات سایبر انتشار سال ۱۴۰۰

مفاهیم اصلی کتاب

*اصطلاح سایبر یا فضای مجازی در برابر فضای واقعی است اما فضای مجازی هرگز تابع فضای واقعی نیست بلکه در برخی موارد فضای مجازی در فضای واقعی تاثیر می گذارد و آنرا تابع خود میکند و به تدریج برای بشر جدید واقعیت پیدا میکند .

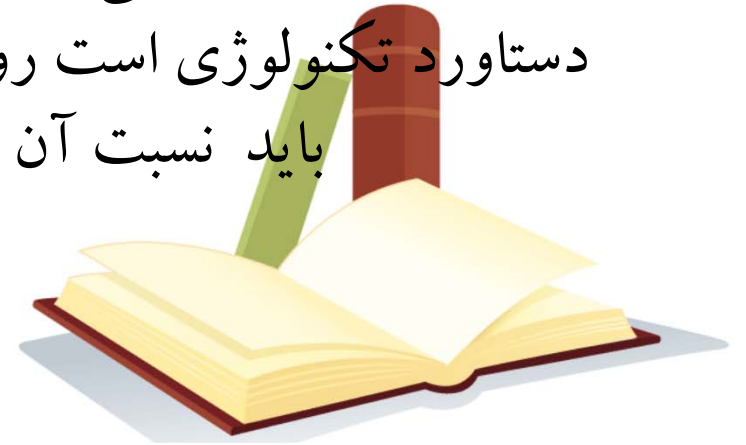
*الهیات دانشی است که عهده دار تبیین ، اثبات و دفاع از باورهای دینی است .

هدف کتاب

تبیین نسبت دین با فضای سایبر (فضای مجازی) است به عبارت دیگر نگاهی الهیاتی به رابطه دین و فضای مجازی است .

در دنیای جدید گاهی ما مستقیم با باورها روبه رو نیستیم با پدیده ای که دستاورد تکنولوژی است روبه رو هستیم که ساختار معرفتی فلسفی دارد و باید نسبت آن را با دین و دین داری روشن کنیم .

نگاه حاکم بر کتاب

الهیات دوره جدید الهیات انتقادی است الهیات اسلامی هم باید در این دوره صورت انتقادی به خود بگیرد به این معنا که در مواجهه با اندیشه ها و پدیده های جدید به تحلیل بنیانهای فلسفی آنها بپردازد و نسبت آنها را با تفکرو زندگی ودینی ارزیابی کند . براین اساس ارتباط فضای سایبر با اندیشه های دینی و دینداری هم باید مورد بحث قرار گیرد .

فصول کتاب

۱۵ فصل :

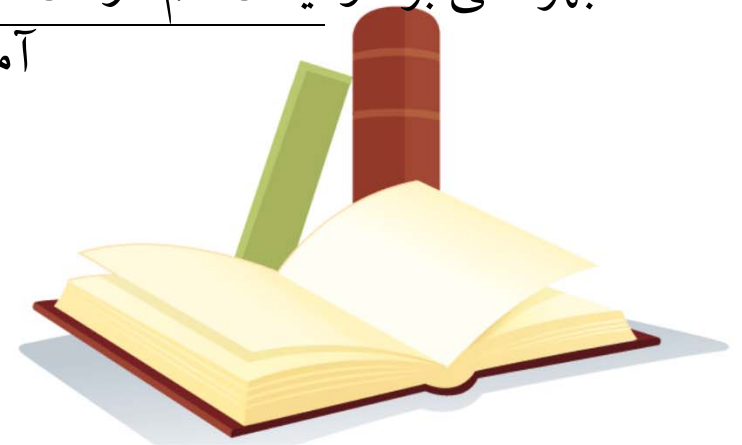
- ☐ مفهوم الهیات و سایر (فلسفه تکنولوژی / فلسفه فضای سایر و نظریه ارتباطات / علوم شناختی / دانش ذهن و ..)
- ☐ زندگی دیجیتال (ویژگیهای این زندگی : گسترش بی مرز ، سلب آرامش ، سلب اختیار / سیال بودن روابط و...)
- ☐ هستی شناسی فضای سایر (دیجیتالی شدن اطلاعات / ویژگیهای واقعیت مجازی / پدیدار شناسی تکنولوژی /...)
- ☐ تعلق وجودی به فضای سایر
- ☐ معرفت شناسی فضای سایر (تکرر گرایی معرفتی و ..)
- ☐ نشانه شناسی و زبان شناسی فضای سایر (زبان ایموژی کارکردها و ویژگی ها)
- ☐ معنویت دیجیتال / آزادی معنوی و دیجیتال
- ☐ دین داری و ایمان گرایی سائیری (خدای دیجیتال / جاودانگی و روح دیجیتال ...)
- ☐ دین و فلسفه زندگی دیجیتال
- ☐ دین داری و جبر سایر (حدود و مفهوم ...)

نتایج کتاب

نظریه انسان مجازی

عصر ما عصر اطلاعات و فضای سایبر است این عصر انسان جدیدی را پدید آورده که می توان از آن به عنوان انسان مجازی نام برد . این انسان فضای سایبر فضای زیست او ست و مقولات فکری او هم از همین فضا است . در فهم و درک مفاهیم دینی هم از همین فضای بهره می برد و ایمان هم در آن سیال و ناپایدار است . لذا باید برای پرهیز از ابعاد مخاطره آمیز آن برنامه ریزی کرد .

به ویژه به مخاطرات شناختی این مخاطرات می تواند بحران های اخلاقی و اجتماعی و سیاسی و دینی بوجود آورند

برخی گزاره های مهم کتاب

فضای سایبر برای دین داری خطرات و فوایدی دارد این فضا صرفا حاصل پیشرفت تکنولوژی نیست بلکه تلفیق پیشرفت تکنولوژیک با برخی ایده های فلسفی است .

در فضای سایبر با جایگزین شدن اطلاعات به جای معرفت روبه رو هستیم امری که سبب دین داری عوامانه حاصل از اطلاعات و کلان داده ها است . وجود فهم ناچیز درمیان آبخارهای اطلاعاتی !!
تنها راه نجات جامعه سایبر تعمیق بخشیدن به دین داری و مبارزه با شگردهای تبلیغاتی است .

برخی گزاره های مهم کتاب

- زبان سایر درحد بالایی زبان احساسات و عواطف است و از این جهت به راحتی در احساسات و عواطف کاربران تاثیر میگذارد (ایموجی عصبانیت و واکنش ایموجی گریه)
- پژوهش (رتبه بندی عاطفی ایموجی ها) پژوهشی است بر ۷۵۱ ایموجی به ۱۳ زبان که براساس ارزش عاطفی شان در سه سطح مثبت ، منفی و خنثی تحلیل شده است . بعضی ایموجی ها که به نظر خنثی می رسیدند در واقع منفی بوده اند .
- قدرت چند بعدی ایموجی ها / استعداد اقناعی بالای ایموجی ها

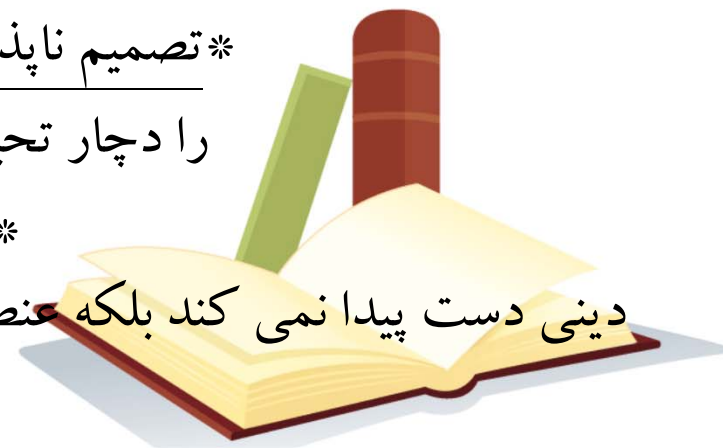
برخی گزاره های مهم کتاب

ویژگی های ایمان سایبری

*انسجام گرایی مجازی و عدم حاکمیت مبناگرایی (کاربران همواره اطلاعات جدید را در پرتو اطلاعات قدیم بررسی و می پذیرند)

*تصمیم ناپذیری (کاربر با اطلاعات بی شمار روبه رو است که عقل را دچار تحیر می کند و به حالت تصمیم ناپذیری می رساند).

*ذره گرایی: در این دین داری فرد به شبکه باورهای دینی دست پیدا نمی کند بلکه عنصری را برجسته کرده و مطابق میل خود تفسیر می کند.

برخی گزاره های مهم کتاب

فلسفه زندگی سایبری فلسفه زندگی خاصی است مولفه های این نوع فلسفه زندگی اصولی دارد از مهمترین آنها :

- **ارده معطوف به ارتباط** (گره خوردن ارتباط با قدرت / قدرت بیشتر در ارتباط بیشتر است) حذف غایات زندگی و جایگزینی ابزارها
- **برون گرایی حداکثری** : فضای مجازی مبتنی بر گونه ای فلسفه برون گرایی است انسان به جای مشغول شدن به درون خود و مسائل خود باید درگیر فضای بیرون از خود شود / گویا این فلسفه می گوید : سعادت انسان در این است که توجهش همواره به بیرون از خودش معطوف باشد .
- فلسفه حاکم بر این فضا انسان را بیش از حد درگیر **روزمرگی** می کند .
- درزندگی دینی توازن میان درون گرایی و برون گرایی است یک از این دو به سود دیگری کنار نمی رود.
- **الگوی فرهنگی** خاصی بر این فضا حاکم است از قبیل تمایل به فرهنگ شادی ، موسیقی و تفریح در برابر مدل فرهنگی که تاکید بر عقلانیت دارد .

نکات قوت و ضعف کتاب

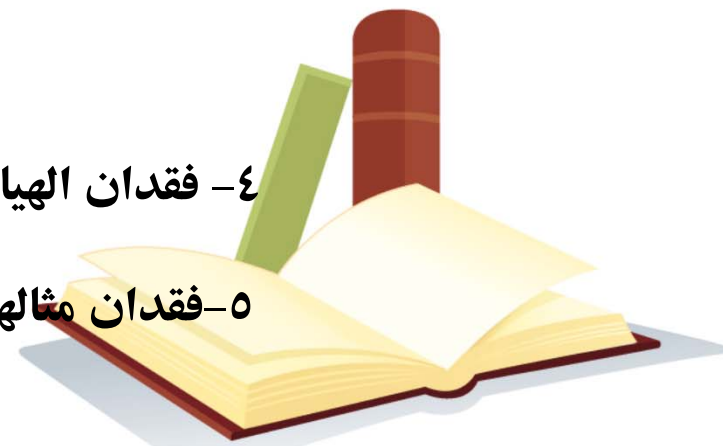
۱- طرح بحث در جهان اسلام با رویکرد الهیاتی

۲- دغدغه واقع گرایانه محقق نسبت به ضرورت یک هشدار به زبان علمی

۳- ورود به دیدگاههای اندیشمندان فلسفه غرب به حجم فراوان و فقدان دیدگاههای اسلامی

۴- فقدان الهیات قرآنی در سراسر کتاب که لازمه اصیل این عنوان بود

۵- فقدان مثالهای ملموس از فضای سایبر به جهت ادراک بیشتر

اللَّهُمَّ مَا عَرَفْتَنَا مِنَ الْحَقِّ فَحَمِّلْنَاهُ وَمَا قَصُرْنَا عَنْهُ فَبَلِّغْنَاهُ

سپاس از توجه شما

